

Jaarverslag 2020

Rekenkamer Hilversum

Maart 2021

Rekenkamer Hilversum

Jaarverslag 2020

Rekenkamer Hilversum

Dudokpark 1, kamer 1.14

Postbus 9900

1201 GM HILVERSUM

rekenkamer@hilversum.nl

Maart 2021

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
1. INLEIDING	5
2. UITVOERING ONDERZOEKEN	6
2.1 ENERGIE- EN WARMTETRANSITIE EN DE BETROKKENHEID VAN INWONERS DAARBIJ	6
2.2 PRIVACYBESCHERMING VAN PERSOONSGEGEVENS.....	7
2.3 SLEUTELGEBIED.....	8
2.4 SPEELTOESTELLEN.....	8
2.5 DOEMEE-ONDERZOEK: AFHANDELING VAN MELDINGEN OPENBARE RUIMTE	9
3. OVERIGE ACTIVITEITEN	10
3.1 INTERNE CONTACTEN	10
3.2 PR	10
3.3 EXTERNE CONTACTEN.....	10
4. FINANCIEEL OVERZICHT 2020	11

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van de Rekenkamer Hilversum. Dit jaar was een bijzonder jaar vanwege het coronavirus. De rekenkamer heeft op verzoek van de gemeentesecretaris vanaf april tot en met augustus 2020 vrijwel geen beroep gedaan op de ambtelijke organisatie. Daardoor werden de activiteiten van de rekenkamer deels opgeschort en naar later verschoven. Ook verliep alle communicatie vanaf die periode vrijwel geheel digitaal. Toch heeft ook dit jaar de rekenkamer met veel plezier uitvoering gegeven aan haar jaarplan. In 2020 heeft de rekenkamer het onderzoek naar de betrokkenheid van inwoners bij de warmte- en energietransitie uitgevoerd. Dit onderzoek is inmiddels afgerond. De politieke behandeling daarvan zal in het eerste kwartaal van 2021 plaatsvinden. Het onderzoek naar de privacybescherming van persoonsgegevens loopt nog, evenals het DoeMee-onderzoek naar meldingen openbare ruimte en het onderzoek naar speeltoestellen. Deze onderzoeken lopen door in 2021. De evaluatie van het aan- en afmeldproces van Hilversum als sleutelgebied bij de Metropoolregio Amsterdam loopt ook door in 2021 en verwacht de rekenkamer medio april af te ronden.

Uiteraard wil ik graag het college van burgemeester en wethouders, griffie en ambtelijke organisatie namens de Rekenkamer Hilversum hartelijk danken voor de goede samenwerking in het afgelopen jaar. In 2021 hopen wij deze samenwerking weer op een prettige manier voort te zetten.

Robert Elenbaas
voorzitter

1. Inleiding

De rekenkamer heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Onafhankelijk ten opzichte van raad, college van burgemeester en wethouders en ambtelijke organisatie, maar ook onafhankelijk ten opzichte van burgers, bedrijven en instellingen van Hilversum. Het is de taak van de rekenkamer om het bestuur dat de gemeente voert te onderzoeken op doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid. De rekenkamer let daarbij ook op de randvoorwaarden van goed bestuur. Dat wil zeggen dat ze ook oog heeft voor zaken als integriteit, democratische besluitvorming en publieke verantwoording. De rekenkamer richt zich met haar conclusies en aanbevelingen in de eerste plaats tot de gemeenteraad. Met haar onderzoeken wil de rekenkamer bijdragen aan een beter bestuur in Hilversum en het vertrouwen van de burger in het gemeentebestuur vergroten.

De samenstelling van de rekenkamer was in 2020 als volgt:

Leden:

- dr. Robert Elenbaas, voorzitter
- drs. Katja Bongers
- drs. Erwin Derks
- dr. Marijn Plomp

Secretaris:

- drs. Dorien Verloop

In dit jaarverslag legt de rekenkamer verantwoording af over haar activiteiten in 2020 en de besteding van de financiële middelen.

Voor meer informatie over de rekenkamer, haar visie, werkwijze en onderzoeksrapporten verwijzen wij u naar de website <https://www.hilversum.nl/Home/Bestuur/Rekenkamer>. U kunt de Rekenkamer Hilversum ook volgen op Twitter via [@RKHilversum](https://twitter.com/RKHilversum).

2. Uitvoering onderzoeken

2.1 Energie- en warmtetransitie en de betrokkenheid van inwoners daarbij

In de periode november 2019 tot en met januari 2021 heeft de rekenkamer onderzoek gedaan naar de betrokkenheid van inwoners bij de energie- en warmtetransitie in Hilversum.

Aanleiding

Volgens het klimaatakkoord moeten alle gemeenten een plan maken om hun gemeente ‘van het aardgas af te halen’. Iedere gemeente moet gaan bijdragen aan de regionale en uiteindelijk de landelijke opgave om de uitstoot van CO₂ te verminderen. Het is de doelstelling van de gemeente Hilversum dat in 2040 alle huishoudens aardgasloos zijn. Deze doelstelling heeft verstrekkende gevolgen voor de inwoners van Hilversum en vergt een zorgvuldige voorbereiding. In deze voorbereiding moet de gemeente intensief samenwerken met netbeheerders, marktpartijen, woningbouwcorporaties en energiecoöperaties. Het is de taak van de gemeente om deze samenwerking te regisseren en de inwoners daarbij te betrekken. De gemeente heeft de inwoners niet alleen nodig om ‘van het gas af te gaan’, maar ook om mee te denken over de beste oplossing per wijk, de manier om daarover met inwoners in gesprek te gaan en tot besluitvorming te komen. De vraag voor gemeenten is dan ook: hoe krijg je inwoners in beweging en hoe kun je al actieve groepen inwoners ondersteunen?

Onderzoek

De rekenkamer heeft onderzocht hoe de gemeente Hilversum haar rol in de warmtetransitie ziet, wat andere partijen en inwoners hierin van de gemeente verwachten, welke bewonersinitiatieven er reeds zijn en hoe deze ondersteund worden vanuit de gemeente. Hiervoor heeft de rekenkamer in 2020 o.a. een peiling onder burgers uitgevoerd.

Conclusies

De rekenkamer concludeert op grond van haar onderzoek dat:

- alle partijen eigen doelen en wensen hebben. De gemeente zoekt naar manieren om deze te verbinden om in 2040 uiteindelijk aardgasvrij te zijn;
- de gemeente rekent op initiatieven vanuit de samenleving, zonder daarop te sturen;
- de bestaande bewonersinitiatieven de belangen van een kleine groep enthousiastelingen behartigen. De overige inwoners – de grootste groep – weten de gemeente nauwelijks te vinden;
- de gemeenteraad veel informatie krijgt over de warmte- en energietransitie, maar moeite heeft om door de bomen het bos te zien.

Aanbevelingen

De rekenkamer beveelt daarom aan om:

- inwoners beter bij het onderwerp te betrekken;

- de samenwerking met energiecoöperaties verder te professionaliseren;
- de sturing op het einddoel te verbeteren door plannen, activiteiten en resultaten verder te concretiseren. Een belangrijk moment hiervoor is de vaststelling van de Transitievisie Warmte door de gemeenteraad in het vierde kwartaal van 2021.

Besluitvorming door de gemeenteraad

De politieke behandeling van het onderzoek zal 10 maart plaatsvinden in de betreffende raadscommissie.

2.2 Privacybescherming van persoonsgegevens

Om taken te kunnen uitvoeren leggen gemeenten gegevens van inwoners (persoonsgegevens) vast. In veel gevallen is het voor gemeenten niet alleen nodig om deze persoonsgegevens vast te leggen en te bewerken, maar ook om deze te delen. Niet alleen binnen de gemeente worden persoonsgegevens uitgewisseld tussen medewerkers en tussen afdelingen, maar ook tussen de gemeente en derden (bijvoorbeeld leveranciers van trapliften of zorgaanbieders), en tussen de gemeente en regionale samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld met de afdeling inkoop van de regio Gooi- en Vechtstreek). De gemeente blijft in alle gevallen (ook die waarin bepaalde taken zijn uitbesteed) verantwoordelijk voor de uitvoering van de wettelijke taak, waaronder het waarborgen van de privacy van haar inwoners.

De rekenkamer richt zich in dit onderzoek op de privacybescherming van persoonsgegevens van de inwoners van Hilversum. Bescherming van persoonsgegevens wordt vaak als een juridische en ICT-technische kwestie beschouwd. De rekenkamer neemt voor dit onderzoek echter als uitgangspunt dat een zorgvuldige en correcte omgang met persoonlijke gegevens vele aspecten van de gemeente bedrijfsvoering raakt. Medewerkers van de gemeente Hilversum moeten niet alleen de regels kennen, maar ze ook vertalen naar beleid, processen, organisatie en techniek. Daarnaast kunnen medewerkers een spanningsveld ervaren tussen privacybescherming enerzijds en een doelmatige en effectieve dienstverlening anderzijds. De rekenkamer vraagt zich af in hoeverre de bescherming van persoonsgegevens van inwoners van de gemeente Hilversum gewaarborgd is, zowel in beleid als in de uitvoeringspraktijk. Ook is de rekenkamer benieuwd naar eventuele belemmeringen die medewerkers – als gevolg van privacybeschermende regelgeving en maatregelen – ervaren in de uitvoeringspraktijk.

De rekenkamer heeft in 2020 een documentenanalyse uitgevoerd en diverse interviews gehouden. Aan de hand van casuïstiek zal de rekenkamer in 2021 toetsen hoe beleid en regelgeving in de praktijk uitwerken. De rekenkamer heeft hiervoor twee casussen geselecteerd: de uitvoering van de Participatiewet en Smart City. Voor deze casussen wordt nagegaan hoe bescherming van persoonsgegevens leeft, op welke wijze dit is verwerkt in de dagelijkse processen, hoe daarnaar wordt gehandeld, welke afspraken (met derden) zijn gemaakt over het vastleggen en delen van persoonsgegevens, en welke belemmeringen men ervaart in de uitvoeringspraktijk.

Status: De uitvoering van dit onderzoek is vertraagd. Omdat de gemeente het op allerlei gebieden heel erg druk heeft met de situatie rondom corona is met de gemeentesecretaris afgesproken dat de rekenkamer voor nieuwe onderzoeken tot het einde van het zomerreces 2020 geen beroep zou doen op de ambtelijke organisatie. Dit onderzoek is daarom pas na het zomerreces van 2020 opgestart. De rekenkamer verwacht het onderzoek in het tweede kwartaal van 2021 af te ronden.

2.3 Sleutelgebied

Op 12 november 2019 diende het college van B en W een voorstel in bij de Metropoolregio Amsterdam om Hilversum als sleutelgebied aan te melden. Dit sleutelgebied zou voorzien in circa 10.000 nieuwe woningen in 2040, maar ook in bijvoorbeeld 10.000 nieuwe banen en de ontwikkeling van Hilversum als centraal OV-knooppunt in de regio. De gemeenteraad werd eind 2019 door het college geïnformeerd over de aanmelding van Hilversum hiervoor. Dit leidde tot een stevige discussie, die uiteindelijk als gevolg had dat het college besloot Hilversum weer af te melden als sleutelgebied.

Met dit onderzoek wil de rekenkamer het besluitvormingsproces binnen de Hilversumse politiek evalueren. De conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer moeten eraan bijdragen dat raad en college van dit proces kunnen leren en hun samenspel in de toekomst kunnen verbeteren. De rekenkamer geeft met dit onderzoek gehoor aan een verzoek van de raad. Dit verzoek heeft de raad in de vergadering van 9 september 2020 per motie ingediend. Deze motie is unaniem aangenomen door de raad.

Status: Dit onderzoek is in 2020 opgestart. De rekenkamer streeft ernaar het onderzoek medio april 2021 af te ronden.

2.4 Speeltoestellen

In de vergadering van de kindergemeenteraad van februari 2020 heeft de rekenkamer zichzelf gepresenteerd. Ook heeft de rekenkamer aan de kinderen gevraagd welke onderwerpen zij van belang vonden om te onderzoeken. Duurzaamheid, milieu en wonen waren onderwerpen die sterk leefden en waarvan de kinderen zich afvroegen waarom zij daarin niet betrokken of geraadpleegd worden, terwijl het over hun toekomst gaat. In overleg met de kindergemeenteraad heeft de rekenkamer besloten een onderzoek naar speeltoestellen te doen.

Aanleiding voor dit onderzoek was het idee van de “Recycletuin”. De kindergemeenteraad heeft in het begin van zijn zittingsperiode een aantal projecten voorgesteld, waarvan er door hen één is uitgekozen om daadwerkelijk uit te voeren met budget van de gemeente. Bij de niet gekozen projecten was ook de Recycletuin. Bij dit project was het idee om oude afgedankte fietsen en andere metalen voorwerpen te recyclen tot speeltoestellen voor de jeugd van 10+. Het speelterrein – de recycletuin – zou ergens midden in Hilversum moeten komen. Een van de redenen om dit project af te wijzen was dat de gemeente had aangegeven dat dit niet zou kunnen, omdat er een keurmerk nodig is om speeltoestellen te mogen gebruiken. De kinderen vroegen zich

af of dat niet anders had gekund. Daarbij vroegen zij zich ook af of de gemeente op alle speelterreinen handhaaft op keurmerken.

De rekenkamer heeft besloten dit nader uit te zoeken. De onderzoeksvraag daarbij luidt: wat is het beleid voor goedkeuring van speeltoestellen voor de jeugd en hoe wordt dat uitgevoerd?

Status: dit (kleine) onderzoek is in 2020 opgestart en verwacht de rekenkamer in het eerste kwartaal van 2021 af te ronden.

2.5 DoeMee-onderzoek: afhandeling van Meldingen Openbare Ruimte

In augustus 2020 is de rekenkamer gestart met een “DoeMee-onderzoek” naar Meldingen Openbare Ruimte. Een DoeMee-onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met meerdere rekenkamers en rekenkamercommissies, waardoor een landelijk beeld ontstaat van hoe gemeenten omgaan met de afhandeling van Meldingen Openbare Ruimte. Aan dit onderzoek nemen circa 50 rekenkamer(commissie)s deel.

Het onderzoek is gericht op de doeltreffendheid van het beleid van lagere overheden op het gebied van de afhandeling van Meldingen Openbare Ruimte. Hierbij gaat het zowel om het in kaart brengen van de beleidsmatige en organisatorische inrichting van de afhandeling van meldingen als om de resultaten van het gevolgde beleid. Tevens wordt in kaart gebracht hoe de raad over deze resultaten wordt geïnformeerd.

Status: de rekenkamer verwacht dit onderzoek in het eerste kwartaal van 2021 af te ronden.

3. Overige activiteiten

3.1 Interne contacten

In november heeft een afstemmingsoverleg plaatsgevonden tussen rekeningencommissie, wethouder Financiën, concerncontroller, accountant en rekenkamer. Daarnaast hebben de lid-rapporteurs en de secretaris bij de start van nieuwe onderzoeken de inhoud en het proces steeds afgestemd met de gemeentesecretaris, de betrokken portefeuillehouders en directeuren. Tijdens de onderzoeken heeft de secretaris regelmatig contact gehad met de betrokken ambtenaren over de voortgang en planning van het onderzoek. Met de griffie zijn goede contacten gewaarborgd, doordat de secretaris van de rekenkamer haar werkplek op de griffie heeft en deelneemt aan het wekelijkse werkoverleg met de griffie. Daarnaast vullen de griffier en de voorzitter van de rekenkamer gezamenlijk het werkgeverschap van de secretaris in.

3.2 PR

De rekenkamer ambieert een open en toegankelijk orgaan te zijn. Om dit te bereiken voerde zij een actief communicatiebeleid. Concreet betekende dit in 2020 het volgende:

- De rekenkamer heeft burgers via haar website opgeroepen suggesties aan te dragen voor nieuwe onderzoeksonderwerpen.
- Elk afgerond onderzoek leidt tot een schriftelijk rapport. Daarnaast wordt bij de presentatie van onderzoeken gezocht naar andere passende vormen van communicatie. Zowel bij de start als bij de afronding van onderzoeken heeft de rekenkamer een persbericht uitgegeven.
- In samenspraak met het gemeentelijk webbureau wordt de website van de rekenkamer voortdurend actueel gehouden. De website bevat alle openbare informatie over de rekenkamer, zoals de samenstelling en (neven)functies van leden, het visiedocument, het Reglement van Orde, de onderzoeksrapporten en nieuwsbrieven. Ook op de website van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) zijn de onderzoeksrapporten van de rekenkamer te vinden.
- De rekenkamer is ook te volgen op Twitter via @RKHilversum.

3.3 Externe contacten

Om kennis en ervaring over het lokale rekenkamerwerk uit te wisselen, heeft de rekenkamer contact met collega-instellingen in het land. De Rekenkamer Hilversum is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVRK). De secretaris heeft contact met collega-secretarissen en onderzoekers via de aan de NVRK verbonden Kenniskring. Ook wordt zo nodig samenwerking gezocht met andere rekenkamers in de regio.

Naast hun deelname in de Rekenkamer Hilversum, zijn twee leden ook nog actief binnen andere lokale rekenkamercommissies. Katja Bongers is lid van de rekenkamercommissie Amstelveen en Robert Elenbaas is voorzitter van de rekenkamercommissie Zeist.

4. Financieel overzicht 2020

De raad had voor 2020 een bedrag van € 148.000,- voor de rekenkamer begroot ter dekking van alle kosten. Dit budget is als volgt besteed:

Kostenpost	Begroting	Gerealiseerd ultimo 2020
1. Onderzoeksbudget begroot en gerealiseerd ultimo 2020	€ 147.000,-	€ 129.586,-
2. Overige kosten begroot en gerealiseerd ultimo 2020	€ 1.000,-	€ 0,-
Totaal begroot en gerealiseerd ultimo 2020	€ 148.000,-	€ 129.586,-

Het restant van € 18.414,- wordt verklaard door het feit dat de rekenkamer het onderzoek naar de privacybescherming van persoonsgegevens pas na het zomerreces in 2020 is opgestart. Een deel van de kosten van dit onderzoek zal daarom ten laste komen van het onderzoeksbudget 2021. Het restant van 2020 vloeit terug naar de algemene middelen.